

SPIS TREŚCI

Przedmowa	15
Wykaz skrótów	17
Bibliografia ogólna	19

OGÓLNE WPROWADZENIE: ELEMENTY META-METAFIZYKI

1. Nazwa	27
2. O poznanie filozoficzne	28
3. Pierwotny empiryzm i racjonalizm	29
4. Poznanie spontaniczne i zreflektowane	31
5. Poznanie uniwersalizujące i transcendentalizujące	34
6. Trójczłonowy model ludzkiego poznania	41
7. Trójczłonowy model nauk teoretycznych	49
8. Pierwotne metody poznania naukowego	52
9. Specyfika poznania metafizycznego — ogólnie	54
10. O metodzie poznania metafizycznego	58
Bibliografia	68

CZĘŚĆ PIERWSZA: BYT JAKO BYT

I. Wyodrębnienie przedmiotu filozoficznego rozumienia rzeczywistości	76
1. Przedmiot filozofii jako wynik uogólnienia naiwnego empiryzmu	77
2. Przedmiot filozofii jako konstrukt intuicyjnej myśli	83
3. Przedmiot filozofii ujmowany abstrakcyjnie	90
4. Subiektywizacja przedmiotu filozofii	99
5. Realny przedmiot filozoficznego wyjaśniania	106
Bibliografia	120
II. Uwyrażnianie pojęcia bytu jako bytu	126
A. Dwa sposoby uwyrażniania pojęcia bytu	127
1. Formowanie pojęć metafizycznych ściśle transcendentalnych	127
2. Formowanie pojęć metafizycznych przez partykularyzację pojęcia bytu	130
Bibliografia	133

B. Transcendentalia	135
1. Byt a rzecz	135
a) Struktura transcendentznego pojęcia rzeczy. Zasada tożsamości	135
b) Byt jako rzecz	142
2. Byt a jedność	144
a) Struktura transcendentznego pojęcia jedności. Zasada niesprzeczności	144
b) Jedność jako transcendentna właściwość bytu	151
3. Byt a odrębność	157
a) Struktura transcendentnej odrębności	157
b) Odrębność jako transcendentna właściwość bytu. Wielość bytowa	159
Bibliografia	161
4. Byt a prawda	163
a) Transcendentalne pojęcie prawdy. Zasada racji bytu	163
b) Prawda jako transcendentna właściwość bytu	169
Bibliografia	176
5. Byt a dobro	178
a) Transcendentalne dobro. Zasada celowości	178
b) Dobro transcendentne	189
c) Byt a zło	193
1° Obecność zła	193
2° Teoria zła jako pozytywnej bytowości	195
3° Teoria zła jako braku bytowego	197
4° Epistemologiczne i ontologiczne podstawy teorii zła	199
Bibliografia	203
6. Byt a piękno	206
a) Struktura transcendentnego piękna	206
b) Piękno jako transcendentna właściwość bytu	214
Byt a wartość	217
Bibliografia	219

CZĘŚĆ DRUGA: STRUKTURA BYTU

I. Poznawalność elementów składowych bytu	224
1. Wykluczenie stanowisk nieprzydatnych do metafizycznego tłumaczenia bytu	224
a) Fizyczna interpretacja złoża bytowych	225
b) Scjentyzm	227
c) Fenomenologia	228
d) Abstrakcjonizm czysto pojęciowy	233
2. Metafizyczne poznanie elementów składowych bytu	235
a) Szukanie realnych racji uniesprzeczniających dla pluralizmu bytowego	235
b) Analogiczność poznania złoża bytowych	238
c) Pojęcie różnicy a złożenie bytowe	239
Bibliografia	243
II. Złożenia bytowe	246
1. Akt i możność	246
a) Pierwsze ujęcia	246

1° Systemy skrajnie ewolucyjne	246
2° Systemy skrajnie statyczne	248
b) Rozgraniczenia pojęciowe	251
1° Akt	251
2° Możliwość	253
3° Możliwość czynna	255
4° Możliwość bierna	255
c) Uzasadnienie złożenia bytu z aktu i możliwości	259
1° Analiza ruchu	260
2° Analiza zasady niesprzeczności	264
3° Dyskusja z poglądami megarejczyków	269
d) Systematyzacja rozumienia aktu i możliwości	273
1° Możliwość	273
2° Akt	277
e) Stosunek możliwości do aktu	278
1° Pierwszeństwo aktu (pojęciowe, czasowe, istotne)	278
2° Ograniczenie bytowe. Mnogość bytowa	281
3° Akt i możliwość — wzajemne uwarunkowania w konkretnym bycie	289
4° Akt i możliwość — różnice w konkretnym bycie	292
5° Akt i możliwość a działanie	294
Bibliografia	298
2. Substancja i przypadłości	301
a) Koncepcja substancji a teoria nauki	301
b) Z historii koncepcji substancji	304
c) Istnienie substancji i przypadłości — uzasadnienie	317
d) Substancja i przypadłości kategoriami bytu	319
1° Realna nieitożsamość substancji i przypadłości	319
2° Struktura substancji	320
3° Przypadłości	321
e) Natura — osoba	323
1° Właściwości osoby	328
f) Relacje	329
1° Relacje myślnie	330
2° Relacje realne	330
Bibliografia	337
Materia i forma	342
Koncepcja materii	343
a) Fizykalna teoria materii	343
1° Fizykalne dane o materii	343
2° Fizykalna interpretacja materii	345
3° Aplikacja matematyki do fizyki	347
4° Natura bytów materialnych a funkcje matematyczne	349
b) Filozoficzna interpretacja bytów materialnych	352
1° Istnienie materii i formy w bytach materialnych — uzasadnienie	352
2° Materia pierwsza	363
3° Forma substancjalna	372
4° Powstawanie i zanikanie form	375
5° Całość substancjalna	378
6° Jedność formy substancjalnej	380
7° Jednostkowienie bytów materialnych	390

Bibliografia	399
4. Istota i istnienie	402
a) Uwarunkowania historyczne i epistemologiczne	402
b) Istota i istnienie — wzajemne uwarunkowania w bycie konkretnym	407
c) Uzasadnienie realnej różnicy istoty i istnienia w bycie przygodnym	413
1° Uzasadnienie jakby wprost	414
2° Dowody nie wprost	423
Bibliografia	429
5. Przyczyny bytu	433
a) Z historii koncepcji przyczyny	433
1° Początek — zasada — przyczyna	439
b) Przyczyna materialna	440
c) Przyczyna formalna	441
1° Przyczyna formalna wewnętrzna	442
2° Przyczyna formalna zewnętrzna	443
3° Idee Boskie	445
d) Przyczyna sprawcza	450
1° Przyczyna sprawcza główna	450
2° Precyzowanie się koncepcji przyczyny sprawczej	450
3° Funkcja przyczynowania sprawczego	453
4° Przyczyna sprawcza narzędna	456
5° Współdziałanie przyczyn sprawczych	460
e) Przyczyna celowa	463
1° Rozgraniczenie pojęć	463
2° Funkcja przyczynowania celowego	464
Bibliografia	468

CZĘŚĆ TRZECIA: ANALOGIA METAFIZYCZNA

I. Analogia „bytu” i „poznania”	477
1. Analogiczność bytu	477
2. Poznanie przez analogię	484
a) Poznanie analogiczne oparte na realnych relacjach koniecznych	484
b) Analogia i metafizyczne poznanie	488
c) Poznanie analogiczne oparte na realnych relacjach kategoryalnych — niekoniecznych	496
d) Analogia metaforyczna	500
3. Stosowalność analogii	501
a) Analogiczna jedność jako podstawa stosowalności analogii	501
b) Naczelne zastosowanie analogii metafizycznej — poznawalność ist- nienia Boga	503
c) Analogia w naukach szczegółowych	506
d) Poznawcza rola analogii metaforycznej	511
II. Ostateczne perspektywy rozumienia bytu jako bytu	514
Bibliografia	527
Indeks nazwisk	531
Indeks rzeczowy	543